

AVRUPA BİRLİĞİ'NE ÜYELİK SÜRECİNDE TÜRKİYE VE ALMANYA'DAKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE VE TÜRKLER HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ*

Nurhayat ÇELEBİ**

Özet:

Bu araştırma, Almanya'daki üniversite öğrencileri ile Türk üniversite öğrencilerinin Avrupa Birliği'ne (AB) ilişkin Türkler ve Türkiye hakkındaki görüşlerini almak için yapılmıştır. Araştırmaya Almanya-Bonn Üniversitesi Türkçe Mütercim Tercümanlık ve Asya Dilleri Bölümünde öğrenim gören 226 öğrenci ile Türkiye-İstanbul Marmara ve Almanca olarak 22 madde olarak hazırlanmıştır. Ankette yer alan 22 maddenin 5'i kişisel bilgileri, diğer 17 madde de öğrencilerin AB ile ilgili görüşlerini yansıtmaktadır. Kişisel bilgiler bölümünde; öğrencilerin cinsiyet, yaş, milliyet ve bildikleri yabancı dil ya da diller ile politik eğilimleri sorulmuştur. Diğer 17 maddeden 7'si "Evet, Hayır, Kararsızım, Fikrim Yok" seçeneklerini içermektedir. Altı madde de katılımcıların birden fazla seçeneği işaretleyecekleri biçimde düzenlenmiştir. Bir madde, Türkiye'nin gelir düzeyi ile ilgilidir. Üç madde de açık uçlu olarak hazırlanmıştır. Elde edilen verilere göre, iki öğrenci grubunun verdiği cevaplar karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Almanya'daki üniversite öğrencileri, Türk üniversite öğrencilerine göre daha iyimser bir yaklaşım sergilemişlerdir. Her iki öğrenci grubunun AB hakkında bilgileri çok sınırlıdır ve Türkiye'nin AB'ye girişi ile de çok ilgili değillerdir.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Birliği, Türkiye, Demokrasi, Politika, Kültürlerarası Farklılık.*

* Bu araştırma, iki kısımdan oluşmuştur. Birinci bölümü " Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri" dergisinde (2009, Vol.9, Sayı:2) yayınlanmıştır. Aynı araştırmanın ikinci bölümü 07-09 Ekim-2009 tarihlerinde M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi'nde düzenlenen IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Yard. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi.

Abstract:

This study was conducted to take the opinions of both Turkish and German university students about Turks and Turkey in relation to the European Union. The study was participated in by 226 students studying at the Department of Turkish Translation and Interpreting and Department of Asian Languages at the University of Bonn, Germany, and 270 students studying at the Atatürk Faculty of Education of the Marmara University, Istanbul, Turkey. The questionnaire was prepared in Turkish and German languages consisting of 22 items. The questionnaire involves 5 items consisted of personal information and 17 items consisted of the opinions of students related to the EU. In the personal info section, the participants have been asked about their age, sex, nationality, political tendencies and the foreign languages they know. 7 out of 17 items involve "yes, no, indecisive, no idea" options. The other 6 items are organized in a way that the participants can choice more than one option. One item is related Turkey's income level. Three questions are open-ended. According to the acquired data, the responses given by both group of students have been interpreted comparatively. According to the results of the study, the German university students are more optimistic than Turkish university students about Turkey's joining the EU. Both student groups have very limited knowledge about the EU and are not much interested in Turkey's joining the EU.

Keywords: *European Union, Turkey, Democracy, Political, Intercultural Difference.*

Giriş:

Avrupa Birliği üyeliği, Türkiye'nin öncelikli hedefleri arasında güncelliğini koruyan bir konudur. Bugünkü Avrupa Birliği, Avrupa'daki farklı ülke ve kültürlerin bir araya gelmesiyle oluşmuş bir topluluktur. Birliğe dahil ülkeler, küreselleşen dünyadaki ekonomik ve politik değişimin ana çizgilerini belirleyen kuramsal çerçevenin oluşturulması için büyük bir çaba harcamaktadırlar.

Avrupa Birliği düşüncesinin fikir babası olarak kabul edilen Jean Monnet, bu yapının temelini oluşturmuştur. Monnet'in fikirlerinden esinlenen o zamanki Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman (1950) Fransa

ile Federal Almanya arasında kömür ve çelik kaynaklarının birleştirilmesini önermiş ve böylece İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Belçika ve Fransa demir-çelik ürünlerinde bir ortak pazar yaratma fikriyle bir araya gelerek, Avrupa'da ilk ekonomik birleşmeyi gerçekleştirmişlerdir. Daha sonra, 25 Mart 1951'de imzalanan Paris Antlaşması sonucunda Avrupa Kömür ve Ticaret Topluluğu (AKÇT) kurulmuştur. 25 Mart 1957'de imzalanan Roma Antlaşması'nın 1 Ocak 1958'de yürürlüğe girmesiyle AKÇT'yi kuran ülkeler, Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AURATOM) ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kuruluşunu gerçekleştirmişlerdir (Bulut, 2005; Çelik, 2006& Demir, 2007). İngiltere, kendi iç ve dış kaynaklı siyasi sorunları nedeniyle 1973 yılına kadar Topluluğa girmemiştir. Ancak daha sonraki tarihlerde AB, Avrupa'da genişleme sürecine girmiştir. Bugün, AB'ye üye ülkeler "Tek Bir Pazar" oluşturmak ve üye ülkelerde yatırımları artırarak üye ülkelerin gelişimlerini sağlamak, işsizliğin azalması için çalışmak, bu ülkelerde yaşayan insanların yaşam kalitesini artırmak için çalışmaktadırlar. AB'de demokratik değerlerin yükselmesi ve Avrupa'da barışın sürekliliğinin sağlanması için yeni politikalar geliştirilmektedir. AB'yi kuran, değiştiren kurucu antlaşmalara ek olarak üye devletler arasında birçok antlaşmalar yapılmıştır. Bunların en önemlileri olarak; Paris, Roma, Maastricht, Amsterdam, Nice ve Avrupa Tek Senedi antlaşmalarını sayabiliriz. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun "Avrupa Birliği" adını alması 1992 Maastricht Antlaşması ile başlamıştır (Wallace, 1992; Özdemir, 2001; Berksoy ve Işık, 2004; Nas, 2004; Çelik, 2006& Mayes, 2007).

1987 yılında yürürlüğe giren Avrupa Tek Senedi'nin başlangıç bölümünde "insan hakları ve demokrasiye bağlılık" ifadeleri önemle yer almaktadır. Bu anlaşmalar ile "Birlik" vatandaşlığının hukuki çerçevesi çizilmekte, üye ülke vatandaşlarının serbestçe hareket etme, yerleşme ve vatandaşlık haklarının korunması ve demokrasiye bağlılık gibi" önemli adımların atılması sağlanmıştır. Özellikle Maastricht Antlaşmasında, üye devletlerin kültürel gelişmesine katkıda bulunulması, kültürel ve dilsel çeşitliliğe saygı gösterilmesi ve AB'nin 1990 sonrası dönemindeki genel stratejileri bağlamında toplumsal, ekonomik ve siyasal değişkenlerle birlikte değerlendirilmesine ilişkin hükümler önemlidir. Yine AB, AB'ye girmek isteyen aday ülkelere Kopenhag kriterlerinin uygulanmasını istemektedir. Kopenhag kriterlerinde, "istikrarlı ve kurumsallaşmış bir demokrasinin var olması, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı ve azınlıkların korunması" ile ilgili hükümlerin kâğıt üzerinde kalmaması ve uygulamada da görülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. AB'nin bu çabaları,

çok kültürlülük ve kültürel çoğulculuk anlayışı etrafında gerçekleşmektedir. Ancak bu çabalara rağmen, AB'deki sorunlar henüz çözülmüş değildir (Ülger, 2003; Duparch, 1992, akt. Ilgaz, Demir, 2006; Andy, El-Agraa, 2007, Mayes, 2007; Ülger, 2003; Musaoğlu, 2004; TEU, 1992& Demir, 2007).

Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye olmak için ilk müracaatı Temmuz 1959 yılında yapılmıştır. Türkiye ile Topluluk ilişkileri, 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalanan "Ortaklık (Ankara) Anlaşması" ile resmîyet kazanmıştır. 1996'da başlayan Gümrük Birliği Anlaşması ve sonrasında Helsinki Zirvesi (1999) ve ardından 3 Ekim 2005'te müzakerelere başlanması yönünde Zirve kararı ile Türkiye'nin üyelik süreci AB'de en fazla tartışılan önemli konulardan biri haline gelmiştir. Böylece Türkiye ile AB arasındaki ilişki, çok önemli bir dönüm noktasını aşarak Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini hedefleyen yepyeni bir sürece girmiştir (Dış Ticaret Müsteşarlığı, 2007).

Türkiye, başta insan hakları ve demokrasi alanlarında olmak üzere Avrupa Birliği müktesebatı niteliğindeki evrensel normlar ile ilgili uygulamalara daha fazla uyum sağlamak amacıyla 2001 yılında Ulusal Programı'nı hazırlamış ve AB'ye sunmuştur. Bu program; özgürlükçü, katılımcı, güvenceli, devlet organları arasında görev ve yetkileri dengeleyen, hukuk devleti ilkesini üstün kılan Anayasa ve yasa hükümlerinin, Türkiye'nin uluslararası taahhütleri ile AB standartları temelinde daha da geliştirilmesine yönelik olması bakımından önemlidir. Programda "siyasi, ekonomik, kültür, Gümrük Birliği, serbest dolaşım, sermaye, vergi, parasal birlik gibi" birçok alanda gerekli olan reformların yapılması için gerekli düzenlemeler Türkiye'nin önemli gündem maddelerini oluşturmaktadır. Ayrıca Türkiye, tüm uluslararası sözleşmelere taraf olacağına ve bunların etkin şekilde uygulanmasını sağlayacak tedbirleri alacağına ilişkin imzaladığı antlaşma metnine uygun olarak kararlılığını, birçok alanda yapmış olduğu reformlarla göstermektedir. Türkiye'nin AB üyeliği için Kopenhag ölçütleri olarak bilinen ortaklık belgesinde belirtilen "siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi" ile ilgili AB kriterlerine uyum konusunda yapmış olduğu reformlar içinde 17 Ekim 2001'de yürürlüğe giren Anayasa değişikliği bu yolda önemli bir adımdır (Resmî Gazete, 2001; Kula, 2003; Kopenhag Kriterleri, 22 Haziran 2003& ABGS, 2009). Fakat Türkiye'nin AB'nin genişleme süreci içinde, son yıllarda yapısal olarak gerçekleştirmiş

olduğu reformlar henüz istenilen düzeye ulaşmamıştır. Türkiye ekonomisi için sürdürülebilir bir dönemin başlayıp başlamadığı en iyimser tahminlerde bile hala belirsiz bir görünüm çizmektedir (Saygılıoğlu, Bilgin& Arı, 2003). Türkiye'nin üyeliğe kabul koşullarını yerine getirebilmesi konusunda Katılım Ortaklığı Belgesi'nde yer alan hususların neler olduğu açıkça belirlenmiştir. Ancak, AB Komisyonu raporunda, Türkiye'nin müzakere sürecinden itibaren yapmış olduğu çalışmaların yeterli olmadığı, "sivil anayasa çalışmalarının sonuç vermediği, yolsuzlukla mücadeledeki başarısızlık, dini özgürlükler, cinsiyet ayrımcılığı, kültürel haklar, Kıbrıs gibi" konularda ilerleme kaydedilmediği eleştirilmiş, demokrasi ve insan haklarını güçlendirecek reformların yapılması çağrısında bulunulmuştur (NTVMSNBC, 2008).

Sosyal bilimciler, dünya politikalarında dinsel konular için yenileşme çabalarına dikkat çekmektedirler. Ancak, AB içinde bazı formal olmayan politikalar izlenmekte ya da İslam karşıtı bir yapılanma izlenmektedir (Silvestri, 2006). AB'de din özgürlüğüne ilişkin önemli hususlardan birisi de AB anayasasında "Hıristiyanlık" kavramına yer verilmemesi kararı, uzun tartışmalardan sonra alınmıştır. "Din" sözcüğü Avrupa'daki tüm dinleri karşılayacak biçimde "Giriş" sayfasında "kültür ve insani değerlerle birlikte Avrupa'nın mirasını oluşturan değerler" arasına eklenmiştir (İlgaz, 2004). AB; laisizm, sosyal bildirgeler, sosyal hazırlık ve sosyal ilgi olmaksızın, özellikle kişisel inançlara izin verilmesini de istemektedir. Topluluğun paylaşılan değerlerinden biri özel inançlarıdır (Banús, 2005). 1990'dan beri AB'nin izlediği politikalarda laiklik, yeni bir eğilim olarak görülmektedir. AB'ye üye ülkeler, dengeli olarak ulusal farklılıkları kabul etme ve kendi normları ile diğer ülkeler arasında ortaya çıkan tereddütleri gidermeye çalışmaktadır (Phinnemore, 2003).

Türkiye'de İslam dininin toplum üzerinde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ancak Türkiye laik bir ülkedir. Devlet yönetiminde dinin hiçbir ağırlığı yoktur. Yasal alanda laikleşme, Kemalist hareketin getirdiği bir yenilik değildir. Ülkenin İslami bir devlet olduğu dönemlerden başlayarak süren ve adım adım şekillenmiş bir süreçtir (Çimen, 2007).

Türkiye'nin AB üyeliği AB'de ve Türkiye'de toplumun her kesiminde tartışılmaktadır. AB, Türkiye'nin AB'ye giriş için henüz hazır olmadığı görüşündedir. Herhangi bir aday için uygulanan koşulları Türkiye'nin yerine getirmesi durumunda bile, örneğin Fransa, üyelik vetosunu kullanabileceğini belirtmektedir. Bugün, Türkiye'de küreselleşen dünyaya

uyum konusunda AB'ye girmek isteyen bir grup ile radikal sağ ve sol grupların engelleyici görüşleri vardır. Radikal gruplar, AB üyeliğinin emperyalizmin ve kapitalizmin üstünlüğü olduğunu, ulusal bağımlılık yaratacağını düşünürken, bir kısım grup da AB'ye girmemizin gelecek açısından pek çok faydaları olduğunu, bilhassa Batı ile entegrasyonun sağlanmasında ekonomik yönden çok önemli bir pazar oluşturduğunu dile getirmektedirler (Dartan, 2002; Browne, 2005& Crisis Group, 2007). Bu tartışmaların devam ettiği süreç içinde, Türkiye'nin AB'ye girişi ile ilgili Türkiye'deki ve Almanya'daki üniversite öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuştur. Çünkü bu öğrencilerin gelecekte Türkiye'de ve Almanya'da çalışabilecekleri ve önemli görevler üstlenebilecekleri düşünüldüğünde, onların AB ile ilgili görüşleri bizim için önem taşımaktadır.

Bu amaçla, Türkiye ve Almanya'daki öğrencilerin Avrupa Birliği ile ilgili Türkiye ve Türkler hakkındaki görüşleri anket yoluyla toplanmış ve anket sonuçlarına göre iki öğrenci grubunun görüşleri karşılaştırılmıştır. Bu araştırmanın temel problemi olarak "Türk ve Alman öğrencilerin Türkiye'nin AB'ye girişi ile ilgili genel olarak Türkiye ve Türkler hakkındaki görüşleri nedir?" sorusu alınmış ve yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Yöntem:

Bu araştırmadaki veriler, betimsel araştırma yöntemlerinden olan genel tarama tipi bir çalışma modeli kullanılarak değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın çalışma evrenini, 2006–2007 öğretim yılında Almanya Bonn Üniversitesi Türkçe Mütercim ve Tercümanlık Bölümü ile Asya Dilleri Bölümünde okuyan yabancı öğrenciler (420) ile Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yabancı Diller ile Sosyal Bilimler ve Fen Bilgisi Bölümlerinde okuyan öğrenciler (1145) oluşturmaktadır. Rastlantısal örnekleme alınan çalışma grubu, her iki evrenden seçilen (Almanya'dan 226, Türkiye'den 270) 476 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Türkiye'deki üniversite öğrencileri 3 ve 4. sınıf, Almanya'daki öğrenciler ise; 5- 6- 7-8. sömestre öğrencileridir. Araştırmada üç ve dördüncü sınıf öğrencilerinin tercih edilmesinin nedeni, bu sınıflarda okuyan öğrencilerin yaş olarak eğitim kariyerlerinin önemli bir devresini oluşturdukları ve anket sorularına daha sağlıklı cevap verecekleri düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Almanya'daki Bonn Üniversitesi Türkçe

Mütercim ve Tercümanlık ile Asya ve Doğu Dilleri Bölümlerinin seçiliş nedeni, öğrencilerin çoğunun Türkçeyi bilmeleri ve Türkiye hakkında bilgilerinin olmasıdır. Her iki ülkede de anketin uygulama süresi iki ayı bulmuştur. Her iki gruptan öğrencilerin eksik doldurdıkları gerekçesiyle 17 anket değerlendirmeye alınmamıştır. Öğrencilerin kişisel özellikleri ve AB hakkındaki görüşleri aşağıda verilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket soruları, araştırmacı tarafından geliştirilmiş, ancak anketteki birkaç soru Dartan, Nas, Akman ve Savran'ın (2004) AB ile ilgili yaptıkları bir araştırmadan yararlanılarak oluşturulmuştur. Anketin Almanca dil geçerliğinin anlaşılabilirliğini test etmek için Türkçe ve Almanca'ya hakim dört Üniversite öğretim üyesi ile Almanya'da üniversite öğrencisi olan Türk ve Alman üç öğrenciden yararlanılmıştır. Anketin birinci bölümü 22 maddeden oluşmuştur. Bu bölüm, bir başka araştırmada ayrıca değerlendirilmiştir (Çelebi, 2009). Anketin ikinci bölümünde 17 madde yer almıştır. Ankette, ayrıca beş soru, kişisel bilgileri içermektedir. Kişisel bilgiler bölümünde; öğrencilerin cinsiyet, yaş, milliyet ve bildikleri yabancı dil ve diller ile politik eğilimleri sorulmuştur. Bu 17 sorudan 7'si "Evet, Hayır, Kararsızım, Fikrim Yok" seçeneklerini içermektedir. Bu sorular, "Türkiye'nin genel görünümü (4 soru), öğrenci değişim programları (1 soru), bildikleri üniversiteler ve adları (1 soru) ve hayattan memnuniyet duyma (1 soru) ile ilgilidir. Diğer 6 madde, katılımcıların birden fazla seçeneği işaretleyecekleri biçimde düzenlenmiş ve öğrencilerin değişik açılardan Türkiye'ye ve uluslar arası kurumlara yaklaşımları irdelenmiştir. Bir soru da Türkiye'nin gelir düzeyi ile ilgilidir. Üç soru da açık uçlu olarak düzenlenmiştir. Bu sorular, "Bildikleri Türk politikacıları, bildikleri üniversitelerin adları ve bildikleri dergi ya da bir makale adı" ile ilgilidir. Araştırma, Türk ve Alman öğrencilerin AB'ye girişi ile ilgili anket maddelerine verdikleri yanıtlarla sınırlı tutulmuştur.

Verilerin Çözülmesi

Araştırma verileri, SPSS istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. İstatistiksel analizlerde frekans ve yüzdelik kullanılmıştır. Analiz sonuçları, konu benzerliğine göre gruplandırılarak bir başlık altında tablolar haline getirilmiş ve yorumlanmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Kişisel özelliklere göre; Araştırmaya katılan Almanya'daki üniversite öğrencilerinin %31'i (70) erkek, %69'u (156) kadındır. Yaş gruplarına göre; en fazla 20-23 yaş (%36,3), sonra 24-26 yaş (%33,6) gelmektedir. Milliyetlerine göre; araştırmaya katılanların %73'ü Alman'dır. Diğerleri, başka ülke vatandaşlarıdır. Bildikleri yabancı dillere gelince; Almanya'daki öğrencilerin %63,7'si iyi derecede iki yabancı dil, diğerleri üç ve daha çok yabancı dil bilmektedirler. Politik eğilimlerine göre; öğrencilerin %59,3'ü, kendilerini sosyal demokrat, %10,6'sı muhafazakâr, %16,4'ü de liberal olarak tanımlamışlardır. Öğrencilerin %15'i ise herhangi bir görüş bildirmemiştir.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin %33,7'si (91) erkek, %66,3'ü (179) kadındır. Yaş gruplarına göre; öğrencilerin %87,8'si 20-23 yaş, % 12,2'si 24-26 yaş grubu arasındadır. Milliyet durumlarına göre; öğrencilerin %95,2'si kendilerini Türk, % 4,6'sı Kürt olarak tanımlamıştır. Yabancı dil olarak; öğrencilerin %64,8'i orta düzeyde İngilizce, diğerleri ise çok az derecede Almanca, İtalyanca ve Fransızca bildiklerini belirtmişlerdir. Politik eğilimlerine göre; öğrencilerin %34,8'i kendilerini sosyal demokrat, %21,5'i muhafazakâr olarak tanımlamıştır. Çok az sayıdaki öğrenci kendisini liberal, sosyalist olarak tanımlamıştır. Öğrencilerin %18'i ise hiçbir görüş bildirmemiştir.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Türkiye'ye ve Türkiye'nin AB'ye girişi ile ilgili Görüşleri:

Araştırmaya katılan Türk ve Alman üniversitelerindeki öğrencilerin Türkiye'ye ve Türkiye'nin AB'ye girişi ile ilgili görüşleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Öğrencilerin Türkiye'nin Genel Görünümü ile İlgili Düşüncelerini Gösteren Dağılım

Türkiye'nin Genel Görünümü	Ülke	Evet		Hayır		Kararsız		Fikri yok	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Türkiye'de etnik ayrımcılık olduğuna inanıyor musunuz?	Alm.	73	32,3	151	66,8	-	-	2	0,9
	Türk	13	4,9	244	90,4	10	3,7	3	1,1
Türkiye'nin din ve kültür farklılığı Türkiye'nin AB'ye girişini etkiler mi?	Alm.	72	31,9	153	67,7	-	-	1	0,4
	Türk	121	44,8	123	45,6	22	8,1	1	0,4
Türkiye'de bazı kadınların örtünmeleri (türban ve çarşaf) AB için bir sorun yaratır mı?	Alm.	104	46,0	114	50,4	3	1,3	5	2,2
	Türk	74	27,4	167	61,9	22	8,1	7	2,6
Türk halkının AB'ye üyeliğinde bir kimlik sorunu yaşayacağına inanıyor musunuz?	Alm.	160	70,8	57	25,2	9	4,0	-	-
	Türk	169	62,6	64	23,7	32	11,9	5	1,8

N:226 (Almanya'daki öğrenciler), N: 270 (Türk öğrenciler)

Tablo1'e göre: Türk öğrencilerin %90,4'ü, Almanya'daki öğrencilerin %66,8'i Türkiye'de bir etnik sorun yaşanmadığını dile getirmektedirler. Türk öğrencilerin %45,6'sı, Almanya'daki öğrencilerin de %67,7'si din ve kültür farklılığının Türkiye'nin AB'ye girişini etkilemeyeceğini düşünmektedirler. Ancak din ve kültür farklılığının Türkiye için her zaman tartışma konusu yapılması Türk öğrencilerin bu konuda olumsuz düşüncelerine yol açmaktadır. Almanya'daki öğrencilerin %46'sı, Türk öğrencilerin %27'4'ü, kadınların dinsel bir simge olarak türban takmalarından ve çarşaf giymelerinden rahatsızlık duymaktadırlar. Bülbül, Özipek ve Kalın'ın (2008) mülakat yoluyla çeşitli şehirlerde kişilerle yüze yaptıkları görüşmelerde; genelde araştırmaya katılanların Batı'ya ilişkin kayıtsızlık içinde olduklarını, Hıristiyanlığa ilişkin negatif ya da kötüleyici bir dil kullanmadıklarını, ancak Batı kültürüne ve küreselleşmenin kültürel etkisine yönelik bir korku ve endişe içinde olduklarını gözlemişlerdir. Katılımcılar, Türkiye'nin AB'ye girişine olumlu

bakmaktadırlar. Mülakat yapılan kişilerin çok azı, AB'nin din eksenli ve AB'nin bir "Hıristiyan ittifakı" olduğuna inanmaktadır. Katılımcıların çoğu, Türkiye'de insan haklarına ilişkin sorunların olduğunu kabul etmekte, ancak Batılı devletlerinin bu konudaki eleştirilerini samimiyetsiz bulmaktadır. Burada ilgi çeken sonuç ise, Müslüman olmanın AB'ye girmek için Türkiye açısından değil ama AB açısından bir engel olduğu yönünde bir kanaat gözlenmiştir. Witzens (2005), Avrupa Birliği'nin Türklerin belirttiği gibi, AB'nin bir Hıristiyan Kulübü olmadığını, aksine ülkelerin alt kültürel topluluklarının oluşturduğu bir "Birlik" olduğunu vurgulamaktadır. Witzens, bugün ve gelecekte bile farklı dinlerde ve etnik toplumlarda tek merkezli yönetimden söz edilemeyeceğini, rasyonalizm, liberalizm, laiklik gibi fikirlere dayanan çok yönlü kültürel Birliklerin oluşturduğu bir yapılaşmanın kaçınılmaz olduğundan söz etmektedir.

Ayrıca Türkiye'nin AB'ye üyeliği durumunda Almanya'daki öğrencilerin %70,8'i, Türk öğrencilerin %62,6'sı Türklerin bir kimlik sorunu yaşayacağına inanmaktadır. Kimlikle ilgili olarak tartışılan "Avrupalılaştırma kavramı", "Avrupa kimliği ve Avrupa siyasal topluluk duygusunun gelişimi" olarak görülmektedir. Bu süreçte üst Avrupa kimliğinin ulusal kimliklerin yerine geçerek onları yok etmeye doğru götürüp götürmeyeceği veya kolektif kimliklerin Avrupa ulusal veya bölgesel düzeyler arasında bölünüp bölünmeyeceği tartışılmaları zaman içinde görülecektir (Nezihoğlu, 2000). Türkiye, AB amacına uygun olarak demokrasi ve özgürlüklerin alanını genişlettiği sürece, bilhassa Avrupa'da en fazla Türklerin bulunduğu Almanya'daki Türklerin çağdaş bir kimlik geliştirmelerine de katkı sağlayacaktır (Kula, 2003).

Tablo 2. Öğrencilerin Türkiye'nin Tanıtılmasında Etkili Olduğunu Düşündükleri Faktörleri Gösteren Dağılım

Faktörler	Alm. Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
TV	208	38,6	197	23,5
Kitap	19	3,5	97	11,5
Konferans- seminer	66	12,3	69	8,2
Radyo	28	5,2	31	3,7
İnternet	87	16,2	158	18,8
Gönüllü kuruluşlar	13	2,4	103	12,3
Parti teşkilatları	27	5,0	33	3,9
Dergi ve gazeteler	80	14,8	137	16,3
Başka	11	2,0	15	1,8
Toplam	539	100,0	840	100,0

Tablo 2'ye göre; Türk ve Alman öğrenciler, Türkiye'nin tanıtılmasında en çok televizyonun etkili olduğunu düşünmektedir. Daha sonra tanıtımda etkili olarak internet, gazete ve dergiler gelmektedir. "Başka" seçeneğini işaretleyen Alman öğrenciler, Türkiye'nin tanıtılması için akademik tartışma ve forumların yapılmasını, turistik ve kültürel gezilere önem verilmesini istemektedirler. Türk öğrenciler ise; Avrupa'da Türk okullarının açılmasını, sivil toplum örgütleri ile spor, sanatçı, edebiyat ve bilimsel alanda yetişmiş elemanların Türkiye'nin tanıtımında önemli roller üstlenebileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3. AB Ülkeleri Arasında Öğrenci Değişim Programlarının Ülkenin Tanıtılmasındaki Katkısını Gösteren Dağılım

Değişim Programları	Alm. Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
Evet	159	70,4	199	73,7
Hayır	41	18,1	36	13,3
Fikrim yok	26	11,5	35	13,0
Toplam	226	100,0	270	100,0

Tablo 3'e göre öğrenciler, öğrenci değişim programlarının ülkenin tanıtımı açısından Türkiye'ye geniş ölçüde katkı sağladığını düşünmektedir

(Alm. Öğr.%70,4, Türk Öğr. %73,7). Erasmus kapsamında öğrenci değişim programları; Avrupa üniversite ağının kurulması, öğrenci burs projesinin uygulanması, okul eğitiminde kalitenin artırılması, diplomaların eşdeğerliğinin tanınması, okul eğitiminde çalışan personelin mesleki gelişiminin sağlanması, öğrenci ve öğretim üyesi değişimi ve değişim ilgili kuruluşlara ve yayınlara parasal destek sağlanması gibi uygulamaları içermektedir. Bu programlar, üye ülkelerden gelen gençlerinin birbirlerini tanımaları, kültür ve dillerini öğrenmeleri açısından son derece yararlı olmaktadır (Sezgin, 2001; İKV, 2005& Horváth, 2007). Bu programlar sayesinde ülke halkları için önyargılı davranışlar da zamanla azalacaktır.

Tablo 4. Alman Öğrencilerin Türkiye’de Türk öğrencilerin Almanya’da Bildikleri Üniversite Olup Olmadığını Gösteren Dağılım

Bildikleri Üniversite	Alm.Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
Evet	179	79,2	40	14,8
Hayır	37	16,4	219	81,1
Fikrim yok	10	4,4	11	4,1
Toplam	226	100,0	270	100,0

Tablo 4’e göre; Alman öğrencilerin %79,2’si Türkiye’de, Türk öğrencilerin ise sadece %14,8’i Almanya’da bildikleri üniversite olduğunu belirtmiştir. Alman öğrencilerin Türkiye’de en çok bildikleri üniversiteler; Ankara, ODTÜ, Boğaziçi, Koç, Ege, Galatasaray ve İstanbul Üniversitesi’dir. Türk öğrenciler; Goethe, Köln, Heidelberg, Berlin, Hamburg, Mannheim Üniversitelerini saymıştır. Ancak Türk öğrenciler, ülke adlarını da karıştırmıştır. Türk öğrencilerden bir kısmı, Edinburgh Üniversitesini Almanya’da olarak yazmıştır. Ayrıca Türk birkaç öğrenci de “bilmeme gerek yok” ifadesini kullanmıştır.

“Türkiye ile ilgili yayınlanan bilimsel bir yayın, dergi ya da makale ismi biliyor musunuz?” şeklinde açık uçlu olarak sorulan bu soruyu Almanya’daki öğrencilerin %94’ü boş bırakmıştır. Almanya’daki öğrencilerden dergi ismi yazan olmamıştır. Ancak birkaç öğrenci, tıp alanında birkaç makalede Türk adına rastladıklarını belirtmiştir. Türk öğrencilerin ise %67,8’i dergi ve makale ismini bildiğini ifade etmiş, ancak dergi isimleri olarak çok az öğrenci cevaplamıştır. Cevap veren öğrenciler,

dergi adı olarak “Bilim ve Teknik, Sızıntı” dergilerini yazmıştır. Yazar olarak da birkaç öğrenci “Oktay Sinanoğlu ve İsmail Bekçi” isimlerini yazmıştır. Bu yanıtlar, öğrencilerin dergi ve bunun gibi bilimsel yayınlarla ilgilenmediklerini göstermektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Türk Politikacılarını Nasıl Bulduklarını Gösteren Dağılım

Türk Politikacıları	Alm. Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
İçten, samimi	59	23,4	46	11,6
Güvenilir	38	15,1	45	11,3
Dengesiz	63	25,0	118	29,6
Çıkarıcı	65	25,8	115	28,9
Eğitimsiz	19	7,5	63	15,8
Başka	8	3,2	11	2,8
Toplam	252	100,0	398	100,0

Tablo 5'e göre; Almanya'daki öğrencilerin %25,8'i Türk politikacılarını çıkarıcı, %25'i dengesiz, %23,4'ü içten ve samimi olarak nitelemiştir. Türk öğrencilerin ise %29,6'sı Türk politikacılarını dengesiz, %28,9'u çıkarıcı bulmaktadır. “Başka” seçeneğini işaretleyen Almanya'daki öğrenciler, Türk politikacılarını “yolsuzluk yapan, inatçı, koltuk sevdalısı, bencil, ilerleme için çabada yetersiz olan kişiler” olarak görmektedir. Türk öğrenciler de, “ciddiyetsiz, rantçı, ama iyi niyetli, dış politikada başarılı kişiler” olarak nitelemektedir. Görüldüğü gibi her iki grup da Türk politikacılarını olumsuz algılamaktadır.

Açık uçlu olarak, Alman öğrencilere, “Bildığınız Türk Politikacıların adları”, Türk öğrencilere de “Bildığınız AB'ye üye ülke politikacıların adları” sorulmuştur. Almanya'daki öğrencilerin çok azı bu soruyu yanıtlamıştır. Türk politikacıları olarak; Tayyip Erdoğan, Tansu Çiller ve Süleyman Demirel'in isimlerini yazmışlardır. Türk öğrenciler ise; Nicolas Sarkozy, Angela Merkel, Tony Blair, Silvio Berlusconi, Kostantin Karamanlis, Gerhard Schröder, Jacques Chirac, Javier Solana ve Claudia Roth isimlerini yazmıştır. Ancak Gonzales Rice, Bill Clinton, George Bush, Kofi Annan ve George Clooney gibi Amerikalı politikacı ve sanatçı isimlerini de yazarlar olmuştur. Birkaç öğrenci de “tanımak istemiyorum” ifadesini kullanmıştır.

Tablo 6. Öğrencilerin Türk İnsanını Nasıl Tanıdıklarına İlişkin Görüşlerini Gösteren Dağılım

Türk İnsanı	Alm. Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
Sevecen, sempatik	130	29,9	130	14,4
Güvenilmez	35	8,0	144	15,9
İçten	80	18,4	178	19,7
Toleranslı	46	10,6	78	8,6
Dengesiz	11	2,5	68	7,5
Kavgacı	11	2,5	97	10,7
Aktif	23	5,3	71	7,9
Kaba	50	11,5	55	6,1
Kurnaz	33	7,6	60	6,7
Katlanılmaz	10	2,3	14	1,6
Başka	6	1,4	9	1,0
Toplam	435	100,0	904	100,0

Tablo 6'ya göre; Almanya'daki üniversite öğrencilerinin %30'u, Türk insanını "sevecen ve sempatik ve içten" olarak tanımlarken, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin %19,7'si "içten ama güvenilmez" olarak tanımlamıştır. Yine Türk öğrencilerin, Almanya'daki öğrencilerden ayrı olarak Türk insanını "kavgacı" olarak tanımlamaları dikkat çekicidir. "Başka" seçeneğini işaretleyen Almanya'daki öğrencilerin bir kısmı Türk insanını; "yardımsever, misafirperver, cömert" olarak olumlu yönden algımlarken; bir kısmı "katı, hoşgörüsüz, geri kalmış, gelecek için kaygısız, ihtiraslı, içten pazarlıklı" olarak olumsuz yönden algılamaktadır. Ayrıca "bütün insanlar birbirine benzer, her toplumda çeşitli karakterde insanlar vardır" diyen öğrenciler de olmuştur. Türk öğrenciler ise; Türk insanını "zeki, çevik, ahlaklı, misafirperver, art niyetli, çıkarıcı" olarak nitelendirmektedirler. Avcı'nın (2007), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmada da öğrenciler, Türk insanını "kurnaz-tutucu, hoşgörülü-konuksever, yurtsever ve dürüst" olarak yorumlamışlardır. Aydın'ın 1989-96 yılları arasında İngiltere'de Türkiye'nin Batı'daki imajı üzerine yaptığı çalışmada, vatandaşların yanlış bilgiye sahip olduğu, halen erkeklerin fesli, kadınların kara çarşafı olarak algılandığı belirtilmiştir (Aydın, 2009). Turizm Bakanlığı'nın (2009) çeşitli ülkelerden ülkemize gelen turistlere yaptırdığı ankete göre turistler; Türk insanı ile ilgili olumlu görüşlere sahip olarak ülkemizden ayrıldıklarını ve Türk insanını genelde "misafirperver, arkadaş canlısı, dost, rahatlatıcı" olarak tanıdıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7. Öğrencilerin En Fazla Güven Duydukları Kurum ve Toplulukları gösteren Dağılım

Kurum ve Kuruluşlar	Alm. Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
Sivil Toplum Kuruluşları	32	5,3	52	19,2
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi	44	7,3	56	20,7
NATO	108	18,0	31	11,4
Avrupa Birliği	98	16,3	19	7,0
Birleşmiş Milletler	54	9,0	19	7,0
Dünya Ticaret Örgütü	27	4,5	11	4,1
IMF ve Dünya Bankası	44	7,3	15	5,6
Dünya Sağlık Örgütü	75	12,5	79	29,3
UNESCO	83	13,8	18	6,7
Uluslararası Adalet Divanı	36	6,0	28	10,4
Başka	-	-	11	4,1
Toplam	601	100,0	339	100,0

Tablo 7'ye göre, Alman öğrenciler NATO, Avrupa Birliği ve UNESCO'ya güvenmektedir. Türk öğrenciler ise, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Sivil Toplum Kuruluşları'nı en güvenli kuruluşlar olarak görmektedirler. Ancak bu tabloda Türk ve Almanya'daki öğrencilerin uluslararası bu kuruluşlar hakkında fazla bilgiye sahip olmadıkları da anlaşılmaktadır. Dartan ve arkadaşlarının (2004) yaptığı araştırmaya göre öğrenciler en güvendikleri kurum olarak; Sivil Toplum Kuruluşları'nı göstermişlerdir. Küçükcan ve Güngör'ün (2006), Sivil Toplum Örgütleri'nin Avrupalı Türkler üzerinde büyük etkisi olduğunu, Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde Avrupalı Türklerin AB ve Türkiye arasında bir köprü oluşturduğunu ve önemli katkılar yapabileceğini vurgulamaktadırlar.

Tablo 8a. Türkiye'deki Öğrencilerin AB ve Türkiye'nin Uyguladığı Politikalar ile İlgili Görüşlerini Gösteren Dağılım

Politikalar	AB Politikaları		Türkiye Politikaları	
	f	%	f	%
Para Politikası	46	5,0	184	11,7
Tarım	31	3,4	203	13,0
Savunma	16	1,7	218	13,9
Dış Politika	41	4,4	187	11,9
İşsizlik	141	15,3	86	5,5
Çevre Sağlığı	135	14,6	94	6,0
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	136	14,7	95	6,1
Eğitim	103	11,1	126	8,0
Adalet ve Yargı	92	10,0	137	8,7
Terör	99	10,7	113	7,2
Göç	84	9,1	124	7,9
Toplam	924	100,0	1567	100,0

Tablo 8a'ya göre; Türk öğrenciler, en fazla Türkiye'yi tarım, savunma, para ve dış politika yönünden başarılı bulmaktadırlar. AB'yi ise, işsizlikle mücadele, çevre sağlığı, sağlık ve sosyal hizmetler ve eğitim yönünden başarılı bulmaktadırlar.

Tablo 8b. Almanya'daki Öğrencilerin AB ve Türkiye'nin Uyguladığı Politikalar ile İlgili Görüşlerini Gösteren Dağılım

Politikalar	AB Politikaları		Türkiye Politikaları	
	f	%	f	%
Para Politikası	40	7,3	37	9,3
Tarım	36	6,6	52	13,1
Savunma	36	6,6	65	16,3
Dış Politika	52	9,5	40	10,1
İşsizlik Sorunu	43	7,8	23	5,8
Çevre Sağlığı	61	11,1	21	5,3
Sağlık ve Sosy.Hizm.	69	12,5	28	7,0
Eğitim	50	9,1	32	8,0
Adalet ve Yargı	63	11,5	35	8,8
Terör	57	10,4	45	11,3
Göç	42	7,6	20	5,0
Toplam	549	100,0	398	100,0

Tablo 8b'ye göre, Almanya'daki öğrenciler, Avrupa Birliği'ni çevre sağlığı, sağlık ve sosyal hizmetler, Türkiye'yi de; savunma, tarım ve terör konularında başarılı bulmaktadırlar.

Tablo 9. Öğrencilere göre Türkiye'de Kişi Başına Düşen Milli Geliri Gösteren Dağılım

	Alm.Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
\$ 2000'den az	18	8,0	158	58,5
\$ 2000- 3000	20	8,8	35	13,0
\$ 3001- 4000	50	22,1	33	12,2
\$ 4001- 6000	63	27,9	17	6,3
\$ 6001'm üstü	49	21,7	27	10,0
Fikri yok	26	11,5	-	-
Toplam	226	100,0	270	100,0

Tablo 9'a göre; öğrenciler, Türkiye'nin kişi başına düşen milli gelirin ne kadar olduğunu bilmemektedir. Bilhassa Türk öğrencilerin kişi başına düşen milli geliri bilmemesi oldukça düşündürücüdür. Türk öğrencilerin %58,5'i yıllık gelirin 2000 dolardan az olduğunu belirtmiştir. Almanya'daki öğrencilerin %27,9'u Türkiye'de kişi başına düşen geliri oldukça doğru ifade etmiştir. Araştırmanın yapıldığı 2006 yılı itibariyle kişi başına düşen milli gelir 5477 dolardır. Türkiye'de, 2007 yılı cari fiyatlarla satın alma gücü paritesine göre, kişi başına reel Gayrisafi Yurt içi Hâsıla (GSYİH), 2007 yılı itibariyle 8,200 dolardır (TÜİK, 2006; TÜİK, 2008 & NTVMSNBC,2008).

Tablo 10. Öğrencilerin Hayattan Memnuniyetlerini Gösteren Dağılım

Hayattan memnuniyet	Alm.Öğrenci		Türk Öğrenci	
	f	%	f	%
Evet	176	77,8	190	70,4
Hayır	44	19,5	80	29,6
Bazen	6	2,7	-	-
Toplam	226	100,0	270	100,0

Tablo 10'a göre; Almanya'daki öğrencilerin %77,8'i, Türk öğrencilerin %70,4'ü hayatlarından memnun görünmektedir. Esmer'in (1999)'da bireysel mutluluk ve tatmin düzeylerini ölçmeyi amaçlayan araştırmasında,

Türk insanının genelde mutlu olduğu belirtilmiştir. Kendini mutlu hissedenlerin oranı %62'dir. Hanelerinde ekonomik düzeylerini tatminkâr bulma durumları incelendiğinde araştırmaya katılanların %45'i olumlu yaklaşmıştır. Sağlık durumunda ise oran %43'tür.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada genel olarak, Türkiye'deki ve Almanya'daki öğrencilerin Türkiye'nin AB'ye giriş için yaptığı tüm çabalar karşısında yeteri kadar bilgi sahibi olmadıkları ve gelişmelerle ilgilenmedikleri görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre, Türk ve Almanya'daki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, ülkelerinde etnik kökenli yurttaşlarla yaşamaktan ve ülkelerinde ana dilden başka dillerin konuşulmasından rahatsızlık duymamaktadır. Ancak yaşadığımız ortamda dinsel simge olarak kadınların türban takmaları Almanya'daki öğrencileri, Türk öğrencilerden biraz daha fazla rahatsız etmektedir. Bugün Avrupa'da 20 milyon Müslüman yaşamaktadır. Diğer taraftan AB üyeleri, Avrupa Birliğini "Hıristiyan Birlik" olarak görmek ve yaşamak istemektedirler. Bu eğilim marjinal gruplarda oldukça yoğundur (Laçiner, 2005). Merkezi Washington'da bulunan Bağımsız Araştırma Şirketi Pew'in "Global Project Attitudes" kapsamında Türkiye'nin de içinde bulunduğu 42 ülkede yaptığı araştırma sonuçlarına göre (971 yetişkin); dünyada çoğunluk laikliği desteklese de en çarpıcı değişimin Türkiye'de görüldüğü açıklanmaktadır. 2002 yılında Türkiye'de yapılan bir ankette "din, kişisel inanç meselesidir ve siyasetten ayrı tutulmalıdır" görüşünü savunanların oranı %73 iken, 2007'de %55'e gerilemiştir. Bu da Türkiye'de gittikçe laisizmden ayrılmak isteyenlerin çoğaldığını göstermektedir (Hürriyet, 2007: 36). Türkiye'de son dönemlerde başlarını kapatan kadın sayısında oldukça büyük bir artış gözlenmektedir. Türkiye'de Konda Araştırma Şirketi tarafından (2007), 41 ilde yapılan bir araştırmaya göre, son dört yılda başını örtenlerin oranı %64,2'den %69,4'e çıkmıştır (Milliyet, 3Aralık 2007, 14-15& 4 Aralık, 2007: 16-17). Ancak, bugün itibarıyla Avrupa Birliği'ne bağlı insanlar kendilerini yaklaşık kırk farklı millet olarak tanımlamakta ve yetmiş kadar ayrı lisanı konuşmaktadırlar. Bu kadar farklı bir grubu kendi yerel milliyetlerini - mümkün olduğunca- terk ederek bir üst milliyetçiliğe ikna etmek hiç de kolay bir iş değildir (Yel, 2004).

Öğrencilerin Türk politikacıları hakkında da olumlu fikirlere sahip olmadıkları görülmüştür. Almanya'daki öğrenciler Türk politikacılarını

çıkarıcı, dengesiz, içten ve samimi, Türk öğrenciler de Türk politikacılarını dengesiz, çıkarıcı ve eğitimsiz olarak nitelemektedir. Bu durum Türkiye'deki politikacılara güvenin azlığını, imajlarının olumsuz olduğunu göstermektedir.

Almanya'daki öğrenciler, Türk insanını sevecen ve sempatik ve içten olarak tanımlarken, Türk öğrenciler, Türk insanını içten, ama güvenilmez olarak tanımlamışlardır. Yine Türk öğrencilerin Almanya'daki öğrencilerden ayrı olarak Türk insanını kavgacı olarak tanımlamaları dikkat çekicidir. Türk ve Almanya'daki öğrencilerin ülkeleri dışında üniversiteler hakkında ve önemli dergi ve yayınlar hakkında fazla bir bilgilerinin olmadığı görülmüştür. AB ile ilgili politikacı isimlerini de öğrencilerin çok azı bilmektedir ya da yanlış söylemektedir. Bu da öğrencilerin sosyal ve politik konularla ilgilenmediklerini göstermektedir.

Almanya'daki öğrenciler NATO, Avrupa Birliği ve UNESCO'yu en güvenli kuruluş olarak sıralarken, Türk öğrenciler, Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Sivil Toplum Kuruluşlarını (STK) en güvenli kuruluşlar olarak görmektedirler. AB, Sivil Toplum Kuruluşları ağının kurulmasına ve STK'larla karar alma sürecinde yönetsel ilişkilerin iyi bir şekilde kurulmasına, danışma çerçevesi içinde fikir alışverişine büyük önem vermektedir. Avrupa Birliği'nde, özellikle Avrupa Parlamentosu içinde STK'larının rolü ve öneminin giderek artması, AB'nin geleceği bakımından siyasetin ve devletin şeffaflığı ilkesiyle yönetileceği Komisyon raporunda ifade edilmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, 2005).

Türk ve Almanya'daki öğrenciler Türkiye'nin tanıtılmasında en çok televizyonun etkili olduğunu düşünmektedirler. Daha sonra internet, gazete ve dergiler gelmektedir. Bu konuda Türkiye'nin kendini tanıtıcı program ve diziler yapması, Türkiye hakkındaki ön yargıların giderilmesi açısından önemli bir fırsattır.

Türk ve Alman öğrenciler, öğrenci değişim programlarının ülkenin tanıtımı açısından Türkiye'ye geniş ölçüde katkı sağladığını düşünmektedirler. Bu programlar dil öğretimini de cazip hale getirmiştir. Her yıl bu programlara 27 Avrupa ülkesi ve Türkiye dahil 4 Avrupa ülkesi olmak üzere 31 ülkeden 180 binden fazla öğrenci katılmaktadır. Bu programlardan 1987'den beri 200 milyon öğrenci yararlanmıştır. 2012'ye kadar amaç, 3 milyon öğrencinin katılmasıdır (European Commission, 2009).

Türk öğrenciler, en fazla Türkiye'yi tarım, savunma, para ve dış politika yönünden, Avrupa Birliği'ni ise işsizlikle mücadele, çevre sağlığı, sağlık ve sosyal hizmetler ve eğitim yönünden başarılı bulmaktadırlar. Almanya'daki öğrenciler ise, Türkiye'yi; savunma, tarım ve terör konularında başarılı, Avrupa Birliği'ni ise çevre sağlığı, sağlık ve sosyal hizmetler, adalet ve yargı konularında başarılı bulmaktadırlar.

Türk öğrencilerin kişi başına düşen geliri bilmemesi oldukça düşündürücüdür. Türk öğrencilerin %58,5'i yıllık gelirin 2000 dolardan az olduğunu belirtmişlerdir. Alman öğrencilerin %27,5'i, Türkiye'de kişi başına düşen geliri oldukça doğru ifade etmiştir.

Memnuniyet araştırmasında iki öğrenci grubu da hayatlarından memnun görünmektedir. Alman öğrencilerin %77,8'i, Türk öğrencilerin %70,4'ü hayatlarından memnun görünmektedir. Eurobarometre'nin 2005'de yaptığı araştırmaya göre AB ülkeleri halkının % 80'i, Türk halkının %76'sı hayatlarından memnun görünmektedirler. Ancak 2008'deki araştırmaya göre ise "hayattan memnuniyet"te bir düşüş gözlenmektedir. Burada dünyadaki kriz ortamının hayattan memnuniyeti etkilediğini göstermektedir. AB ülkelerinde hayattan memnuniyet %76 iken, Türk halkında ise % 59'dur (Eurobarometer 66, 2006 & Eurobarometer 70, 2008).

Türk ve Alman öğrencilerle yapılan araştırmada, birinci bölümde; "Türkiye'nin AB'ye girişi ile ilgili halk oylaması yapılırsa oyunuz ne olurdu?" sorusuna Alman öğrencilerin %68,6'sı evet derken, Türk öğrencilerin yalnız %49,6'sı Türkiye'nin AB'ye girişini onaylamaktadır. AB'ye giriş konusunda kamuoyu yoklamalarında da destek gittikçe düşmektedir. Yine "Türklerin AB'ye girişinin kaç yıl alacağına" ilişkin öğrenci görüşleri dikkate alındığında, Almanya'daki öğrencilerin %37,6'sı Türkiye'nin AB'ye girişinin 5-10 yıl alacağını belirtirken, Türk öğrencilerin yalnız %21,9'u bu görüşü desteklemektedir. Ayrıca Türk öğrencilerin %33,9'u "hiç girmeyecek" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu durum, AB'ye giriş sürecinin çok uzun bir süreç olduğunu ve gittikçe inandırıcılığını yitirdiğini göstermektedir (Çelebi, 2009). Avcı'nın(2007); Dartan, Nas, Akman ve Savran'ın (2004); Kaya, Kılıç ve Yıldırım'ın (2008) AB ile ilgili üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmalarda da aynı paralelde sonuçlar elde edilmiştir.

Bütün bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi Türkiye'nin AB'ye girişi daha uzun yıllar tartışılacak gibi görünmektedir. Ancak Türkiye, yapmak

istediği reformları, AB'ye giriş için değil, kendi halkının ve gelecek kuşakların daha refah yaşaması ve değişen dünya konjonktüründe kendine iyi bir yer edinmek için gecikmeden yapmalıdır. Türkiye'nin AB'ye katılması durumunda Türk halkı, AB vatandaşlarının elde ettiği yaşam standartlarına kavuşacak ve AB yaşantısına da farklılık getirecektir. Aslında laik, demokratik, modern ve iyi eğitilmiş bir Müslüman nüfus, AB için önemli bir değer olabilir (Dobson, 2006).

Araştırma sonuçları dikkate alındığında; Türkiye, AB'ye girme konusundaki kararlılığını devam ettirmeli ve halkı bilgilendirmelidir. Bilhassa öğrenci değişim programlarını iyi kullanmalı, iki ülke arasındaki gençlerin bilgi ve enerjilerinden yararlanarak ortak projeler geliştirilmesine destek sağlamalıdır. Türkiye, AB'ye girdiğinde AB'ye yapacağı katkıların, AB'ye getireceği yükten çok daha fazla olacağını öne çıkaracak politikalar izlemeli, bu konuda basın-yayın araçlarını ve medyayı iyi kullanmalıdır.

Kaynaklar:

- Abhaber (2006). *Türk halkının AB'ye güveni azalıyor*. Erişim: 28.11.2006, www.abhaber.com/haber.php?id:9252.
- Andy, B.& El-Agraa, A. M. (2007). Social policies: The employment dimension. Ali.M. El-Agraa (Ed.). *The European Union. Economics and Policies*. Eighth edition. London: Chambridge University Press.
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği. (2001, 19 Mart). *Ulusal Program*. Erişim: 02.09.2008, <http://www.abgs.gov.tr/index.php?l=1&p=58>.
- Avcı, N. (2007). Üniversite gençliğinin bireysel ve toplumsal değerlere ilgi ve bakışı. Süleyman Demirel örneği. R. Kaymakcan, S. Kenan, H.Kökelekli, S.Arslan, M. Zengin (Ed.), *Değerler ve Eğitim Uluslararası Sempozyumu*. İstanbul: DEM. Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Aydın, K. (2009). *Türkiye'nin Batının gözündeki imajı*. Erişim: 20.08.2009, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/search/Redirect/asp?id=122159>.
- Banús, E. (2005). Youth of the religious factor tolerance and laisism. *Dialogue between peoples and cultures: actors in the dialogue* (Workshop 6, 176-179). Brussels, 2004, May 24- 25. European Commission Directorate. General for Education and Culture. Jean Monet

Project. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.

Berksoy, T. ve Işık, A. (2004). "Avrupa Birliği fikrinin doğuşu, gelişim süreci ve Türkiye'nin bu süreçteki yeri". T. Berksoy, A. Işık. (Der.), *Avrupa Birliği Üzerine Yazılar*. İstanbul: Sermaye Piyasası Kurulu. Yayın no:177.

Browne, A. (2005) *Most want Turkey to stay out of the EU, poll shows*. Erişim: 03.01.2009, <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article545446.ece>.

Bülbül, K.; Özipek, B.& Kalın, İ. (2008) *Aşk ve nefret arasında Türkiye'de toplumun Batı algısı*. Ankara: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Yayınları 1.

Bulut, M.A. (2005). *Avrupa Birliği Nedir? Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkileri*. İstanbul. Vip Ajans Yayınları.

Crisis Group. (2007). *Turkey and Europe: The way ahead. Europe report N°184 17 August 2007*. Erişim: 03.01.2009, www.crisisgroup.org/home/index.cfm?l=1&id=5947.

Çelebi, N. (2009, Bahar). Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türk ve Alman üniversite öğrencilerinin Türkiye ve Türkler hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi. İstanbul. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory & Practice*. 9(2).

Çelik, A. (2006). *AB Sosyal Politikası. Uyum Sürecinin Uyumsuz Alanı*. İstanbul. Kitap Yayınevi. Yayın No.129.

Çimen, A. (2007). Türkiye'nin tam üyeliğinin Avrupa Birliği'ne Etkileri. U. Özgöker (Edit.) *Globalleşen Dünya'da Türkiye'nin AB Üyeliği Avrupa Birliği'ne Ne Katar?* İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Yayınları. 2. Kadir Has Ödülleri Kitabı.

Dartan, M. ; Nas, Ç.; Akman, M. S. & Savran, C. (2004). *Türkiye'nin Avrupa Birliğine Katılım Sürecinde Marmara Üniversitesi Öğrencilerinin Geleceğe ve Avrupa ile İlişkilere Bakışı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Yayınları.

Dartan, M. (2005). "Turkey - EU Relations with Particular References to the Customs Union." M. Dartan, Ç.Nas. (eds.) *The European Union*.

Enlargement Process and Turkey. İstanbul: Marmara University European Community Institute.

Demir, N. (2007). *Avrupa Birliği'nde Demokrasi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2004). *Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye muhtemel etkileri*. Erişim: 12.01.2009, www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/2986/olasi.pdf.

Devlet Planlama Teşkilatı (2005). *AB ve aday ülkeler arasında Sivil Toplum Diyaloğu raporu*. Erişim: 03.01.2008, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/siviltop/diyalog.pdf>.

Dış Ticaret Müsteşarlığı. (2007, Eylül). *Avrupa Birliği ve Türkiye* (6. baskı). Ankara. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği.

Dobson, L. (2006). "European Union Enlargement, Cultural Diversity, and Turkey's Bid for Membership". N.Neuwahl & H.Kabaalioglu (Eds). *European Union and Turkey: Reflections on the Prospects for Membership*. İstanbul: TOBB – TUAECs - Marmara University Publication- European Community Institute Publication.

Esmey, Y. (1999). *Devrim, Evrim, Statiko: Türkiye'de Sosyal, Siyasal, Ekonomik Değerler*. İstanbul. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı Yayınları 7.

Eurobarometer 66. (2006). *Public opinion in the European Union: First result. National report, Fieldwork: September-October 2006*. Erişim: 12.12.2007, http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb66_en.htm.

Eurobarometer 67. (2007). *Public opinion analysis: Standart Eurobarometer 67. April- May 2007- 21November2008*. Erişim: 25.06.2008, http://europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb67_en.htm.

Eurobarometer 70. (2008). *Public opinion in the European Union: First result. October- November 2008*. Erişim: 15.01.2009, http://ec.europa.eu/public_opinion/

- European Commission. (2009)- *Education & Training - lifelong learning*.
Erişim: 28.07.2009, http://ec.europa.eu/education/lifelongprogramme/doc78_en.htm
- Horváth, Z. (2007). *Handbook on the European Union* 3. Ed. Hungarian National Assembly.
- Hürriyet. (2007, 6 Ekim). *Laiklik Geriledi*, s.36.
- Ilgaz, D. (2004). Avrupa Anayasası ve yetki dağılımı. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 12(1-2).
- Ilgaz, D. V& Demir, N. (2006). Avrupa Birliği ve demokrasi: Halk görüşleri analizi. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 14(2).
- İktisadi Kalkınma Vakfı. (2005). *Sokrates programı. Türkiye'nin katıldığı topluluk programları ve ajansları. Avrupa topluluğu programları*.
Erişim: 02.01.2007, www.ikv.org.tr.
- Kaya, İ; Kılıç, T & Yıldırım, A. (2008, Winter). Dicle üniversite öğrencilerinin Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine ilişkin görüş ve beklentileri. *Electronic Journal of Social Science*. (7823), 254-273.
- Kopenhag Kriterleri (1993). *Kopenhag Kriterleri*. Erişim: 12.06.2008, www.tobb.org.tr/abm/mevzuatvedokumanlar/kopenhagkriterleri.doc.
- Kula, O. B. (2003). Almanya'daki Türkler'in kültürel kimliği. *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*. 11(1-2).
- Küçükcan, T. & Güngör, V. (2006, 20 Mart). *Toplumsal sermaye kuramı açısından Avrupa'daki Türk Sivil Kuruluşlar ve Türkiye - AB ilişkileri*. UETD. Erişim: 20.07.2009, www.uetd.nl/index.php?option=com_content.
- Laçiner, S. (2005). "Possible impacts of Turkey's full membership to EU's foreign policy". S. Laçiner, M. Özcan, & İ. Bal (Der.), *European Union with Turkey. The Possible Impact of Turkey's Membership on the European Union*. Ankara: An Isro Publication.
- Mayes, D. (2007). "Enlargement". (Ali. M. El-Agraa (Der.). *The European Union. Economics and Policies. Eighth edition*. London: Chambridge University Press.
- Milliyet.(2007, 3 Aralık). *Türbanlı sayısı dörde katlandı*. Konda Araştırma

Şirketi, s. 14–15.

Milliyet. (2007, 4 Aralık). *Türbanın hızlı yükselişi*. Konda Araştırma Şirketi, s.16–17.

Musaoğlu, N. (2004). “Avrupa Birliği’nin Dil politikaları ve Türkiye.” T. Berksoy, A. Işık. (Der.), *Avrupa Birliği Üzerine Yazılar*. İstanbul: Sermaye Piyasası Kurulu. Yayın no:177.

Nas, Ç. (2004). “Türkiye-AB ilişkileri açısından Avrupalılık ve kimlik sorunsalı.” T. Berksoy & A.K.Işık (Der.) *Avrupa Birliği Üzerine Yazılar*. İstanbul: Sermaye Piyasası Kurulu. Yayın no:177

Nezihoğlu, H. (2000, Eylül, Ekim). “Avrupa’nın bütünleşme süreci ışığında Avrupa kimliğine bir bakış. Türkiye ve medya hizmetleri.” *Yeni Türkiye Dergisi*. *Avrupa Birliği Özel Sayısı*. 6(36)

NTVMSNBC. (08.01.2008). AB üyesi 27 ülkenin profili. Kişi başına düşen milli gelir. *NTVMSNBC*, Erişim: 15.02.2009, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/288891.asp>.

NTVMSNBC. (06.11.2008). AB Türkiye ilerleme raporunu yayınladı. *NTVMSNBC*, Erişim: 15.02.2009, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/464879.asp>

Özdemir, S. (2001). *DPT. Avrupa Ekonomik Topluluğu, Avrupa Birliği*. Erişim: 24.08.2009, www.dpt.gov.tr/Docobjects/Download/.../Kavramlarailskinan.pdf

Phinnemore, D. (2003). “Towards European Union.” Michelle Cini (Der.). *European Union Politics*. London: Oxford University Press.

Resmi Gazete (2001, 24 Mart). *Ulusal Program*. Sayı; 24352 Mükerrer.

Saygılıoğlu, N.; Bilgin, H. M. & Arı, S. (2003). *Turkey in the World and on the Way to European Union*. İstanbul: Turkish Textile Employers’ Association.

Sezgin, S.İ. (2001). Avrupa Birliğinde eğitim, öğretim ve gençlik politikaları. Edit. M. Kahramanyol. *Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri*. 16-17 Mart 2001 Sempozyum Bildirileri. Ankara: Ankara Ofset.

Silvestri, S. (2006). “Islam in Europe and Turkey’s integration to the European Union.” N.Neuwahl & H.Kabaalioğlu (Der.) *European Union*

and Turkey: Reflections on the Prospects for Membership. İstanbul: TOBB - TUA ECS - Marmara University Publication - European Community Institute Publication .

Treaty of Maastricht on European Union (1992). Erişim: 15.02.2009, http://europa.eu/scadplus/treaties/maastricht_en.htm.

Turizm Bakanlığı. (2009). *Yabancı turist gözüyle Türkiye araştırması.* Erişim: 15.11.2009, www.turizmdebusabah.com/haber_detay~f~hdef_pazarlanmada_turkiye_ımajı_~haber~47770.

TUİK. (2006). *Türkiye İstatistik Yıllığı: Kişi başına düşen gelir.* Erişim: 12.07.2009, <http://www.tuik.gov.tr/yillik/yillik.pdf>.

TUİK. (2008). *Türkiye İstatistik Yıllığı: İstatistikler.* Türkiye İstatistik Kurumu. Erişim: 3 Şubat 2009, <http://www.tuik.gov.tr/yillik/yillik.pdf>.

Ülger, İ. K. (2003). *Avrupa Birliğinin ABC'si* (Yenilenmiş 2. baskı). Ankara: Sinemis Yayınları.

Wallace, W. (1992). "Introduction: The dynamics of European integration governance." Wallace, W. (Der.). *The Dynamics of European Imntegration.* London: The Royal Institute of International Affairs.

Witzens, U.(2005): "The European-Turkish Relations as Seen From German Perspective" *Journal of European Studies.* 13(1-2).

Yel, A. M. (2004). Avrupa Birliği'nin kültürel entegrasyonu. *Köprü.* Üç aylık fikir dergisi. No:85.